

Supraveghere insuficienta, în timpul pandemiei, a controalelor la frontiere în spatiul Schengen (raport ECA)

Comisia Europeana nu a supravegheat îndeajuns obstacolele pe care le-a generat pandemia de COVID-19 în calea dreptului la libera circulatie a persoanelor, neavând la dispozitie suficiente instrumente în acest sens, este concluzia generala la care a ajuns Curtea de Conturi Europeana (ECA) într-un raport special publicat luni.

"Supravegherea controalelor la frontierele interne reintroduse de statele membre începând din martie 2020 nu a asigurat protejarea pe deplin a normelor Schengen care faciliteaza libera circulatie în UE. În plus, Curtea atrage atentia asupra lipsei de coordonare a restrictiilor de calatorie impuse de statele membre, precum si asupra lipsei de consecventa cu orientarile si recomandările formulate de UE. Orice cetatean al UE are dreptul de a circula liber pe teritoriul acesteia. Libera circulatie este facilitata de eliminarea controalelor la frontierele interne în spatiul Schengen, care cuprinde 22 de state membre ale UE si 4 tari din afara acesteia si care a permis crearea unui spatiu de calatorii fara frontiere în Europa. Acest drept poate fi totusi restrictionat din motive de ordine publica, de siguranta sau de sanatate publica", se mentioneaza într-un comunicat al ECA remis AGERPRES.

Începând din 2015, mai multe tari din UE au reintrodus controale la frontierele interne ca reactie la criza migratiei sau la amenintarile la adresa securitatii (în principal terorismul). Mai recent, în timpul pandemiei de COVID-19, numeroase state membre au luat masuri de restrângere a liberei circulatii în cadrul UE, în încercarea de a limita raspândirea virusului. Atunci când reintroduc controale la frontierele interne în spatiul Schengen, statele membre au obligatia de a notifica acest lucru Comisiei Europene, careia continua sa îi revina responsabilitatea de a evalua daca restrictiile propuse respecta legislatia UE si nu aduc atingere dreptului la libera circulatie a persoanelor, se arata în raport.

"Având în vedere ca libera circulatie a persoanelor constituie una dintre cele patru libertati fundamentale ale UE si a reprezentat înca de la început un element central al proiectului european, Comisia ar fi trebuit sa verifice cu atentie daca restrictiile introduse în perioada pandemiei de COVID-19 au fost toate relevante si justificate. Speram ca constatarile formulate în urma auditului nostru vor contribui la dezbaterea în curs privind revizuirea sistemului Schengen", a declarat Baudilio Tome Muguruza, membru al Curtii responsabil de acest audit.

Curtea a examinat toate cele 150 de notificari ale statelor membre privind controalele la frontierele interne care au fost transmise Comisiei Europene în perioada martie 2020-iunie 2021, dintre care 135 faceau referire exclusiv la COVID-19. Aceasta examinare a relevat clar ca notificările nu contineau suficiente dovezi care sa ateste ca aceste controale la frontiere constituiau o masura de ultima instanta si ca ele erau proportionale si limitate în timp. Mai mult, Comisia nu a initiat proceduri de constatare a neîndeplinirii obligatiilor în legatura cu controalele la frontiere introduse pe termen lung înainte de pandemie, semnaleaza raportul ECA.

În plus, Comisia nu a obtinut toate rapoartele pe care trebuia sa le primeasca în termen de patru saptamâni de la încetarea controalelor la frontierele interne. La fel ca în cazul masurilor de control impuse de criza migratiei si de amenintarile la adresa securitatii înainte de pandemia de COVID-19, Comisia nu a solicitat informatii suplimentare si nici nu a emis vreun aviz cu privire la controalele în cauza.

"Concluzia Curtii este, asadar, clara: Comisia Europeana nu a verificat în mod corespunzator daca reintroducerea controalelor la frontierele interne respecta legislatia Schengen", subliniaza sursa citata.

Potrivit acesteia, Comisia s-a confruntat cu dificultati si din cauza limitarilor care afecteaza cadrul juridic existent

pentru supravegherea restrictiilor de calatorie impuse ca urmare a pandemiei de COVID-19. Desi responsabilitatea pentru punerea în aplicare a acestor restrictii revine exclusiv statelor membre, Comisia Europeana are mandatul de a facilita o abordare coordonata, astfel încât sa se reduca la minimum impactul asupra calatoriilor transfrontaliere în interiorul UE. În acest scop, au fost emise orientari, în general în timp util.

"Curtea a constatat însa ca aceste orientari referitoare la controalele la frontierele interne nu erau suficient de practice sau de usor de aplicat", mentioneaza raportul.

Comisia a lansat, de asemenea, initiative de coordonare a masurilor care afecteaza libera circulatie. Una dintre aceste initiative este platforma Re-open EU, lansata

la 1 iunie 2020 pentru a sprijini reluarea în conditii de siguranta a calatoriilor si a turismului în întreaga Europa. Cu toate acestea, la peste un an de la lansare, noua state membre (Bulgaria, Danemarca, Germania, Estonia, Franta, România, Slovenia, Finlanda si Suedia) înca nu furnizaseră informatii actualizate. În mod similar, eforturile Comisiei de a compensa, prin înfiintarea Grupului de informare privind coronavirusul, faptul ca nu exista o structura de guvernanta în situatii de criza nu s-a concretizat

într-o abordare consecventa. În opinia Curtii, restrictiile de calatorie impuse în timpul pandemiei de COVID-19 au ramas în mare masura necoordonate, iar Comisia nu a fost în masura sa previna aparitia unui mozaic de masuri individuale, care variaza considerabil de la un stat membru la altul.

ECA precizeaza ca Tratatul privind Uniunea Europeana prevede ca UE trebuie sa ofere cetatenilor sai "un spatiu de libertate, securitate si justitie, fara frontiere interne, în interiorul caruia este asigurata libera circulatie a persoanelor". Cetatenii UE apreciaza libera circulatie drept o realizare deosebit de importanta a integrarii europene. Libertatea de a calatori, de a studia si de a lucra oriunde în UE este realizarea Uniunii Europene cea mai recunoscuta de catre cetateni, clasându-se pe primul loc în sondajele realizate în toate statele membre ale UE, înaintea monedei euro si a pacii.

Libera circulatie a persoanelor în interiorul UE este diferita de eliminarea controalelor la frontierele interne în spatiul Schengen. Cetatenii pot circula liber în spatiul Schengen, fara a fi supusi unor controale la frontierele interne. Cetatenii UE beneficiaza de dreptul la libera circulatie pe întreg teritoriul UE, inclusiv catre si dinspre state membre ale UE care nu au eliminat (înca) controalele la frontierele interne.